

Intervju med Åke Johansson i Farhult

Farhults mölla byggdes 1850 av två bönder i två närliggande gårdar, Lars Paulsson och Per Johansson. Möllebyggare var Nils Svensson, Farhult. Möllan är byggd, typ Holländare, i fyra våningar. Den har två par stenar och en sädeskross samt en råoljemotor om 25 hk. Tidigare ägare har varit Lindström, Peter Johnsson, Karl Sandström och Olander-Nilsson. År 1908 köpte Josef Andersson möllan och överlämnade den till sonen Birger William Josefsson år 1927. Möllan var i drift till 1956, då ägaren blev sjuk. På 1960-talet började möllan se förfallen ut och man funderade då på försäljning.

Varje mölla hade sitt revir. Farhults mölla hade då Farhult, Häljaröd och Viaköp. Gunnestorp hade sitt revir och Tunneberga sitt.

Vår mölla skulle mala till ett 30 tal bönder, Häljaröd 12 stycken, Farhult lika många och Viaköp 8 ställen.

Att vara möllare på den tiden var jobbigt. Man fick lita på vinden. Det var mycket handkraft på den tiden med att lasta på och av de tunga säckarna. Blåste det då inte, fick man ju inte malt någonting. Då fick säckarna staplas i mölleporten. Utan vind, kunde man endast hissa ner säckar inte upp, för där var vindkraften nödvändig.

Vikten på säckarna varierade för de olika sädesslagen. Havre ca 70-75 kg. Var det korn kom man upp i ca 90-95 kg. Sedan, när säden var mald, fick den en annan volymvikt. En sikt fanns tidigare, men är nu borta. Möllaren här i Farhult siktade inte så mycket, ty det mesta gick till foder. Skulle man däremot ha mjöl för brödbakning, siktade man bort agnarna. På den tiden använde man inte så finmalt mjöl som man gör idag, men det gick bra att baka av ändå. Detta var ju före den tiden, som det blev allmänt att köpa mjöl från en större kvarn.

Under kriget, på 40-talet, då det var ont om mjöl, siktades det mycket.

Malningen i möllan skedde med stenar. Det fanns slitsar i stenarna, där mjölet kunde flyga ut och ner i en liten silo. Möllaren hade full jobb med att passa säckarna när det gick bra med malningen. Då fylldes säckarna snabbt. Möllarens fru, Karla, hjälpte ofta till i möllan då det var bråttom t.ex då det blåste mycket och man var tvungen att köra dygnet om, ty sedan kunde det vara lugnt väder i flera dagar. Möllaren fick sin lön genom att ta ut 2 % av det malda mjölet, ty möllaren hade ju både svin och höns som skulle utfodras. Det var inget vidare att vara möllare, det var fattigt och eländigt, och gick det så dåligt med hans grisar också, så var detta ytterligare en plåga. Från 40-talet var det ju så, att han började ta betalt för sin malning. På den tiden var det inte så mycket pengar i omlopp.

När Åke Johansson körde till möllan, hade han inte mer än 5-6 säckar med sig för det var ungefär vad möllaren kunde ta emot i taget, per kund.

Seglen på vingarna fanns på plats, så det var bara att rulla ut dem. Storlek på seglen bestämdes efter vindstyrkan. Vid riktig stark blåst kunde man köra utan segel. Det finns en länk som håller vingarna i rätt riktning. Länken fästes i olika

ringar, på olika avstånd på omgången. Kupolen är alltså vridbar. Man vred upp vingarna mot vinden för att utnyttja denna naturkraft. Hos möllaren var det en samlingspunkt, där man diskuterade allt som hände i bygden. Det var dåtidens nöjescentra. Samlingspunkt var också möllebacken, där ungdomar träffades och hade t.ex. midsommardans.

På möllebacken mot parkeringen var en bit jord där det odlades. Där som idag är planterat, hade man grönsaksland.

Där var två ingångar till möllan. De som kom ifrån Viaköp, ifrån Holms affär räknat, körde in från det hållet och sedan körde de igenom möllan och körde runt mot de hållet dom kommit. De som kom ifrån den nuvarande affären, körde in ifrån detta hållet. I huset intill möllan, det nyrenoverade möllehuset, hade man på den tiden grisar och höns. Huset hade man mycket jobb med. Det fanns ju inga pengar.

Det gamla grishuset plockades ner totalt, för där måste man göra en riktig grund. Det gamla låg bara på lite stenar. Inte mycket av det gamla timret kunde användas, ty det var ganska illa åtgånget. Herbert Persson i Görslöv, som var med i möllekommittén, hade en gammal "stuelänga" som var dålig och måste rivas, så här fick möllekommittén plocka det timret som var friskt. Endast 3 av de gamla bjälkarna från det gamla grishuset kunde användas, resten kommer ifrån Perssons "Stuelänga" i Görslöv.

Pannorna kommer från ett gammalt hus i Väsby, där man fick plocka dessa gamla Höganäs pannor. Vid rensning av de gamla cementerade pannorna gick det bort mycket. Teglen i möllehuset är de gamla teglen från det gamla grishuset. Klinkerna på golven i möllehuset, är skänkta av Höganäs Skrombergaverken i Ekeby.

Det gamla huset mitt emot möllan ägdes av Krapperup, och hyrdes av en man ifrån Unnarp, vid namn "Kroppa Hugo". Cronberg hyrde det en gång innan han köpte Krapperupsstället. Backen ned mot detta ställe utnyttjade Åke ofta som barn till kälkbacke, och åkte rakt över vägen in på Cronbergs gård.

Möllan har tidigare impregnerats med en blandning av trätjära, rå linolja och terpentin. Sammansättningen finns säkert i gamla protokoll från 70-talet. (Pyk) Det är nu tid med en rejäl tvättning av möllan, viket bör göras försiktigt, då möllan är spånklädd. Till sommaren då möllan torkat ordentligt bör den impregneras för att bevara denna fina kulturbyggnad till kommande generationer.

Jag tackar Åke Johansson på det varmaste, för att få göra denna intervju, som skall leva vidare i många generationer, hoppas jag.

Ett inspelat band från denna intervju skall förvaras i möllekommitténs arkiv.

Farhult 2006-01-26

Ove Thornblad. Farhult